



فهرست مطالب

- اصل شصت و هفتم..... ۲
- ۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی..... ۲
- ۱-۱- طرح الحاق سه تبصره به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸..... ۲
- ۱-۲- لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی..... ۳
- ۱-۳- طرح تغییر حوزه انتخابیه داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی..... ۱۲
- ۱-۴- طرح الحاق دو تبصره به ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی..... ۱۲
- ۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران..... ۱۴
- ۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان..... ۱۴
- ۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی..... ۱۴
- ۴-۱- استعلام نماینده مردم تهران نسبت به مسئولیت نمایندگان مجلس شورای اسلامی در تصمیم‌گیری راجع به امور اقتصادی، از جمله نسبت به تصمیمات اتخاذ شده در ستاد بسیج اقتصادی..... ۱۴
- ۵- تذکرها‌ی ارشادی و قانونی شورای نگهبان..... ۱۶
- ۵-۱- تذکره به وزارت کشور در خصوص لزوم توجه به صلاحیت نامزدهای نمایندگی مجلس..... ۱۶

اصل شصت و هفتم

نمایندگان باید در نخستین جلسه مجلس به ترتیب زیر سوگند یاد کنند و متن قسم‌نامه را امضاء نمایند:

بسم الله الرحمن الرحيم

«من در برابر قرآن مجید، به خدای قادر متعال سوگند یاد می‌کنم و با تکیه بر شرف انسانی خویش تعهد می‌نمایم که پاسدار حریم اسلام و نگاهبان دستاوردهای انقلاب اسلامی ملت ایران و مبانی جمهوری اسلامی باشم، ودیعه‌ای را که ملت به ما سپرده به عنوان امینی عادل پاسداری کنم و در انجام وظایف وکالت، امانت و تقوا را رعایت نمایم و همواره به استقلال و اعتلای کشور و حفظ حقوق ملت و خدمت به مردم پایبند باشم، از قانون اساسی دفاع کنم و در گفته‌ها و نوشته‌ها و اظهارنظرها، استقلال کشور و آزادی مردم و تأمین مصالح آنها را مدنظر داشته باشم.»

نمایندگان اقلیت‌های دینی این سوگند را با ذکر کتاب آسمانی خود یاد خواهند کرد.

نمایندگانی که در جلسه نخست شرکت ندارند باید در اولین جلسه‌ای که حضور پیدا می‌کنند مراسم سوگند را به‌جای آورند.

۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

۱-۱- نظر شماره ۸۰/۲۱/۲۶۶۵ مورخ ۱۳۸۰/۸/۳۰ شورای نگهبان در خصوص طرح الحاق سه تبصره به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸،^(۱) مصوب ۱۳۸۰/۸/۳۰ مجلس شورای اسلامی:

۱-۱-۱- در مواردی که به طُرُق معتبر اثبات گردد داوطلبی، واجد شرایط بندهای مذکور در ماده (۲۸) نمی‌باشد، او نمی‌تواند به عنوان امینی عادل سوگند یاد کند که پایبند به مفاد قسم‌نامه موضوع اصل (۶۷) قانون اساسی باشد؛ لذا تبصره (۴) از این جهت، مغایر این اصل می‌باشد.^(۲)

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح الحاق یک تبصره به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. ماده واحده- سه تبصره ذیل به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷

۲-۱- نظر شماره ۲۷۱۲/۳۰/۸۲ مورخ ۱۳۸۲/۱/۱۱ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۱/۱۲/۱۴ مجلس شورای اسلامی:

۱-۲- در ماده (۲۸) موضوع ماده (۱۱) تصریح شده است که داوطلبان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند، اطلاق آن شامل افرادی می‌شود که شرایط بندهای (۱) و (۲) این ماده را ممکن است در فاصله ثبت نام تا برگزاری انتخابات از دست بدهند؛ لذا این ماده از این جهت، خلاف موازین شرع و مغایر اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.^(۱)

→

الحاق می‌گردد:

تبصره ۴- برای اثبات و احراز شرایط مندرج در بندهای (۱)، (۳) و (۵) ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷ تنها ابراز کتبی توسط داوطلب و عدم اعلام کتبی و مستند از سوی مراجع مذکور در ماده (۴۸) قانون انتخابات فوق‌الذکر برای بررسی سوابق داوطلبان در محدوده صلاحیت ذاتی آنها (وزارت اطلاعات، دادستانی کل کشور، سازمان ثبت احوال کشور و اداره تشخیص هویت و پلیس بین‌الملل) مبنی بر عدم وجود شرایط، کافی است.

[ماده ۲۸- انتخاب‌شوندگان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند:

- ۱- اعتقاد و التزام عملی به اسلام و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران
- ۲- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران
- ۳- ابراز وفاداری به قانون اساسی و اصل مترقی ولایت مطلقه فقیه
- ۴- حداقل مدرک فوق دیپلم و یا معادل آن
- ۵- نداشتن سوء شهرت در حوزه انتخابیه.]

با عنایت به اظهار نظر شماره ۸۰/۲۱/۲۶۶۵ مورخ ۱۳۸۰/۸/۳۰ شورای نگهبان نسبت به این مصوبه و با توجه به اصرار مجلس بر مصوبه خویش، این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد.

مصوبه مورخ ۱۳۸۰/۹/۶ مجمع تشخیص مصلحت نظام:

«مجمع تشخیص مصلحت نظام ضمن تأیید نظریه شماره ۸۰/۲۱/۲۶۶۵ مورخ ۱۳۸۰/۸/۳۰ شورای نگهبان و با عنایت به کفایت مصوبه مورخ ۱۳۷۸/۸/۲۲ مجمع در خصوص قانون لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبین رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف اتخاذ تصمیم جدید در این خصوص را ضروری نمی‌داند.»

۱. ماده ۱۱- ماده (۲۸) قانون مذکور و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۲۸- داوطلبان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند:

- ۱- مسلمان بودن
- ۲- ابراز وفاداری به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در فرم ثبت نام
- ۳- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران

←

۱-۲-۲- با توجه به اینکه یکی از قوای حاکم که نقش مؤثر در شئون مختلف حاکمیت نظام اسلامی دارد مجلس شورای اسلامی است، حذف التزام عملی به اسلام و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران از بند (۱) ماده (۲۸) و حذف وفاداری به اصل مترقی ولایت مطلقه فقیه از بند (۳) این ماده و اطلاق اکتفا به شرط مسلمان بودن برای نمایندگی مجلس شورای اسلامی در بند (۱) ماده (۲۸) موضوع ماده (۱۱)،^(۱) مستلزم تجویز ورود افرادی به مجلس می‌شود که عامل به احکام اسلام نیستند و التزام عملی به نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران ندارند و نیز وفادار به اصل مترقی ولایت مطلقه فقیه نمی‌باشند؛ لذا بند اخیرالذکر از این جهت، خلاف موازین شرع و مغایر بند (۱) اصل ۳ و اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۲-۳- در بند (۲) ماده (۲۸) موضوع ماده (۱۱)،^(۲) صرف ابراز وفاداری به قانون

→

۴- داشتن حداقل سی سال و حداکثر هفتاد و پنج سال سن

۵- حداقل مدرک فوق دیپلم یا معادل آن

۶- سلامت جسمی و روحی در حد برخورداری از نعمت بینایی، شنوایی و گویایی.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

سطر اول بالا [ماده ۱۱- ماده (۲۸) قانون مذکور و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح می‌شود]: به شرح زیر اصلاح و سطر دوم [ماده ۲۸- داوطلبان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند]: حذف شد:

ماده ۱۱- بندهای ماده (۲۸) قانون مذکور و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۹۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:

با توجه به اینکه صرفاً بندهای ماده (۲۸) موضوع ماده (۱۱) اصلاح شده است، عبارت «انتخاب‌شوندگان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند» در صدر ماده (۲۸) قانون فعلی عیناً باقی است؛ لذا اشکال شرعی قبلی بر آن نیز وارد است.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سوم، شماره ۱-۵۰-۱.

۲. ماده ۱۱- ماده (۲۸) قانون مذکور و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۲۸- داوطلبان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند:

۱- مسلمان بودن

۲- ابراز وفاداری به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در فرم ثبت نام

←

اساسی جمهوری اسلامی ایران در فرم ثبت نام کفایت نمی‌کند و باید وفاداری به آن احراز گردد؛ لذا این بند، مغایر اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۲-۴- اطلاق تبصره (۱) ماده (۲۸) موضوع ماده (۱۱)،^(۱) مستلزم تجویز ورود افرادی از اقلیت‌های دینی به مجلس شورای اسلامی است که متجاهر به اعمال خلاف اسلام هستند؛ لذا این تبصره از این جهت، مغایر بند (۱) اصل ۳ و اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۲-۵- شرایط مذکور در ماده (۲۸) موضوع ماده (۱۱) اثباتی است و باید احراز شود؛ در اینجا اصل صحت جاری نیست. مفاد تبصره (۳)^(۲) این ماده مستلزم تجویز ورود افراد فاقد شرایط فوق‌الذکر به مجلس شورای اسلامی است؛ لذا این تبصره از این جهت مغایر اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد، مضافاً اینکه انحصار به طرق قانونی مستلزم نفی طرق معتبر شرعی است؛ لذا این تبصره از این جهت نیز خلاف موازین شرع و مغایر اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

→

۳- ...

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

[در خصوص بند (۲) ماده (۲۸) موضوع ماده (۱۱)، اصلاحی از سوی مجلس صورت نگرفته است.]

نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۹۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:

ایراد ... کماکان به قوت خود باقی است.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سوم، شماره ۱-۵-۲.

۲. ماده ۱۱- ماده (۲۸) قانون مذکور و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۲۸- داوطلبان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند:

۱- ...

تبصره ۳- اصل بر صحت اظهارات داوطلبین نمایندگی مجلس شورای اسلامی در فرم ثبت نام است، مگر اینکه خلاف آن از طرق قانونی ثابت شده باشد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

تبصره (۳) حذف شد.

۲-۶- در ماده (۳۰) موضوع ماده (۱۴)^(۱) تصریح شده است انتخاب‌شوندگان

۱. ماده ۱۴- ماده (۳۰) قانون مذکور به شرح زیر اصلاح می‌شود:
 - ماده ۳۰- انتخاب‌شوندگان هنگام ثبت نام نباید مشمول موارد زیر باشند:
 - ۱- تابعیت کشورهای خارجی با رعایت ماده (۹۸۲) قانون مدنی مصوب ۱۳۱۴
 - ۲- داشتن سابقه نمایندگی مجلسین سنا و شورای ملی سابق، عضویت در هیئت رئیسه کانون‌های حزب رستاخیز و حزب ایران نوین، انجمن‌های استان، شهرستان، شهر، مأموران ساواک و وابستگان به تشکیلات فراماسونری مستنداً به نظر کارشناسی وزارت اطلاعات
 - ۳- عضویت، وابستگی تشکیلاتی و فعالیت در احزاب، سازمان‌ها و گروه‌های ضدانقلاب مستنداً به نظر کارشناسی وزارت اطلاعات
 - ۴- ادامه عضویت در احزاب، سازمان‌ها و گروه‌ها بعد از غیرقانونی اعلام شدن در محاکم قضایی مستنداً به نظر کارشناسی وزارت اطلاعات
 - ۵- محکومیت به حدود شرعی
 - ۶- محجوریت و محکومیت به شمول اصل چهل و نهم (۴۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به حکم دادگاه
 - ۷- قاچاقچیان مواد مخدر و معتادان به این مواد
 - ۸- غضب زمین‌های موات به تشخیص دادگاه
 - ۹- شهرت به فساد و تجاهر به فسق.
 - ۱۰- محکومیت قطعی کیفری در جرایم عمدی قبل از رفع اثر و انقضاء مدت محرومیت از حقوق اجتماعی به شرح مذکور در ماده (۶۲ مکرر) قانون اصلاح دو ماده و الحاق یک ماده و یک تبصره به قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۷/۲/۲۷
 - ۱۱- محکومیت به خیانت و کلاهبرداری و اختلاس و ارتشاء و غضب اموال دیگران به حکم قطعی محاکم صالحه قضایی.
- مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
- دو سطر بالا [ماده ۳۰- انتخاب‌شوندگان هنگام ثبت نام نباید مشمول موارد زیر باشند:
 - ۱- تابعیت کشورهای خارجی با رعایت ماده (۹۸۲) قانون مدنی مصوب ۱۳۱۴] به شرح ذیل اصلاح شد:
 - ماده ۳۰- داوطلبان هنگام ثبت نام و برگزاری انتخابات نباید مشمول موارد زیر باشند:
 - ۱- تابعیت کشورهای خارجی و مشمول ماده (۹۸۲) اصلاحی قانون مدنی مصوب ۱۳۷۰/۸/۱۴
 - بند (۴) به شرح ذیل اصلاح شد:
 - ۴- ادامه عضویت در احزاب، سازمان‌ها و گروه‌هایی که توسط محاکم قضایی غیرقانونی اعلام شده است. تشخیص ادامه عضویت با وزارت اطلاعات می‌باشد.
- نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۹۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:
- بند (۴) ماده (۳۰) موضوع ماده (۱۴)، انحصار تشخیص ادامه عضویت به وزارت اطلاعات، مستلزم نفی

هنگام ثبت نام نباید مشمول موارد زیر باشند، اطلاق آن شامل افرادی می‌شود که پس از ثبت نام و قبل از برگزاری انتخابات مشمول موارد موضوع ماده مذکور قرار گیرند؛ لذا این ماده از این جهت، خلاف موازین شرع و مغایر اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۲-۷- حذف عبارت «کسانی که در جهت تحکیم مبانی رژیم سابق نقش مؤثر داشته‌اند» از بند (۱) ماده (۳۰) و حذف کلمه «هواداران» از ابتدای عبارت «احزاب و سازمان‌ها و گروه‌های ضدانقلاب» از بند (۳) این ماده و نیز حذف عبارت «وابستگی و فعالیت» از ابتدای عبارت «احزاب و سازمان‌ها و گروه‌ها بعد از غیرقانونی اعلام شدن» در بند چهارم همان ماده و حذف عبارت «وابستگان به رژیم سابق از قبیل...» از بند (۱۰) ماده (۳۰) و حذف بندهای (۴) و (۵) ماده (۳۰) که عبارتند از «کسانی که به جرم اقدام علیه جمهوری اسلامی ایران محکوم شده‌اند و محکومین به ارتداد به حکم محاکم صالحه قضایی» و عدم ذکر این موارد در بندهای ماده (۳۰) موضوع ماده (۱۴)، چون مستلزم تجویز ورود این افراد به مجلس شورای اسلامی است؛ لذا از این جهت، مغایر بند (۱) اصل ۳ و اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.^(۱)

۱-۲-۸- انحصار به استناد نظر کارشناسی وزارت اطلاعات در ماده (۳۰) موضوع ماده (۱۴)،^(۲) موجب تضییق نظارت و مستلزم نفی طرق معتبر شرعی می‌شود؛ لذا خلاف موازین شرع و مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد. و نیز نسبت به شرایط و موانعی که از قانون اساسی در خصوص نمایندگان مجلس استفاده می‌شود، مستلزم

→

حجج و طرق معتبر شرعی دیگر است؛ لذا از این جهت، خلاف موازین شرع تشخیص داده شد و از این جهت که مستلزم نفی نظارت شورای نگهبان است، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد. همچنین در این بند، کماکان محاکم قضایی تنها مرجع اعلام غیرقانونی بودن احزاب و سازمان‌ها و گروه‌ها ذکر شده‌اند که انحصار به این مرجع، خلاف موازین شرع و مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی شناخته شد.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سوم، شماره ۱-۵۰-۳.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سوم، شماره ۱-۵۰-۴.

نفی طرق شرعی مثبت شده است؛ لذا این ماده از این جهت، مغایر بند (۱) اصل ۳ و اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۲-۹- در تبصره ماده (۳۰) موضوع ماده (۱۴)^(۱)، انتساب موارد مندرج در آن ماده به داوطلبان نمایندگی را منحصر به اسناد و مدارک مراجع ذی صلاح نموده که در برخی موارد مرجعی برای آن موارد وجود ندارد. همچنین در ذیل این تبصره، اصل بر صحت اظهارات داوطلب، در فرم ثبت نام گذاشته شده است. این انحصار مستلزم نفی طرق معتبر شرعی است؛ لذا از این جهت، اطلاق آن خلاف موازین شرع و مغایر اصول ۶۷ و ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۲-۱۰- در این مصوبه داوطلبانی که عدم صلاحیت آنان با طی مراحل احراز گردد فاقد صلاحیت دانسته شده‌اند؛ یعنی افرادی که عدم صلاحیت آنان اثبات نگردد و صلاحیت آنان نیز احراز نشود واجد شرایط دانسته شده‌اند. مثلاً مستفاد از ماده (۵۱) و تبصره آن موضوع ماده (۲۰)^(۲) این است که داوطلبانی که صلاحیت آنان احراز

۱. ماده ۱۴- ماده (۳۰) قانون مذکور به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۳۰- ...

تبصره- انتساب امور مندرج در این ماده به داوطلبان نمایندگی مجلس باید مستند به اسناد و مدارک مورد تأیید مراجع ذی صلاح باشد و همچنین اصل بر صحت اظهارات داوطلب در فرم ثبت نام می‌باشد، مگر آنکه خلاف آن به طور مستدل و مستند در مراجع ذی صلاح اثبات شود.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

در سطر بالا پس از عبارت «مندرج در»، عبارت «بند‌های (۱)، (۲)، (۳)، (۴)، (۵)، (۶)، (۸)، (۱۰) و (۱۱)» اضافه گردید.

نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۹۳۷ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۱ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:
... ایراد ... قبلی نیز کماکان به قوت خود باقی است.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۲. ماده ۲۰- ماده (۵۱) قانون مذکور و تبصره آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۵۱- فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه‌های انتخابیه مکلفند نظر هیئت اجرایی را در خصوص داوطلبان واجد شرایط قانونی و افرادی که عدم صلاحیت آنان احراز شده است ظرف یک روز به داوطلبان ابلاغ نمایند.

تبصره- ابلاغ نظر هیئت اجرایی به کسانی که عدم صلاحیت آنان احراز شده با ذکر دلیل و به صورت

نشود، گرچه عدم صلاحیتشان ثابت نباشد، واجد شرایط محسوب می‌شوند که مستلزم تجویز ورود افراد غیر واجد شرایط به مجلس شورای اسلامی است؛ لذا مغایر اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۲-۱۱- در ماده (۵۲) موضوع ماده (۲۱) و تبصره آن،^(۱) رسیدگی هیئت نظارت را

→

محرمانه خواهد بود و آنان می‌توانند ظرف چهار روز از تاریخ ابلاغ شکایت خود را مستدل به هیئت نظارت استان تسلیم نمایند.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

- سطر بالا [عبارت «احراز شده است ظرف یک روز به داوطلبان ابلاغ نمایند.»] به شرح ذیل اصلاح گردید:

احراز شده است ظرف یک روز به داوطلبان ابلاغ نموده و با سریع‌ترین وسیله ممکن به ضمیمه اسناد و مدارک مربوط به اطلاع هیئت نظارت استان برسانند.

- در سطر بالا [= سطر ابتدایی تبصره]، عبارت «کسانی که عدم صلاحیت آنان احراز شده» حذف و عبارت «داوطلبانی که طبق این ماده واجد شرایط قانونی شناخته نشده‌اند» جایگزین گردید.

نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۹۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:

ایراد مربوط به ماده (۵۱) موضوع ماده (۲۰) کماکان به قوت خود باقی است.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. ماده ۲۱- ماده (۵۲) قانون مذکور و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۵۲- گزارش‌ها و شکایات موضوع تبصره ماده (۵۱) این قانون ظرف پنج روز پس از پایان مهلت دریافت شکایت، در جلسه هیئت نظارت استان رسیدگی و نتیجه صورت جلسه می‌شود و بلافاصله یک نسخه از صورت جلسه برای فرماندار یا بخشدار ارسال می‌گردد. چنانچه هیئت نظارت استان، نظر هیئت اجرایی را مبنی بر احراز عدم صلاحیت داوطلب تأیید نماید موظف است در این خصوص نظر هیئت مرکزی نظارت را کسب نماید.

تبصره ۱- فرماندار یا بخشدار موظف است ظرف یک روز از دریافت نظر هیئت نظارت استان، مراتب احراز عدم صلاحیت را کتباً به داوطلب ابلاغ کند تا در صورت اعتراض حداکثر ظرف مدت چهار روز شکایت خود را کتباً به شورای نگهبان تسلیم نماید.

تبصره ۲- شورای نگهبان ظرف ده روز پس از پایان مهلت دریافت شکایات، نظر قطعی و نهایی خود را در خصوص داوطلبان واجد شرایط قانونی به وزارت کشور اعلام می‌نماید. وزارت کشور ظرف مدت یک روز نظر شورای نگهبان را به فرماندار و بخشدار ذی‌ربط ابلاغ می‌کند.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

←

→

ماده (۲۱) به شرح ذیل اصلاح شد:

ماده ۲۱- ماده (۵۲) قانون مذکور و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۵۲- نظر هیئت‌های نظارت مرکز حوزه انتخابیه و استان و هیئت مرکزی نظارت در خصوص تصمیمات هیئت اجرایی در بررسی صلاحیت داوطلبان با تأیید شورای نگهبان معتبر است.

تبصره ۱- هیئت‌های نظارت موظفند یک نسخه از صورت‌جلسات مربوط به تصمیمات موضوع این ماده را به هیئت‌های مافوق و هیئت اجرایی ذی‌ربط ارسال نمایند.

تبصره ۲- مهلت اظهار نظر هیئت‌های نظارت و شورای نگهبان از زمان وصول صورت‌جلسات راجع به رسیدگی به صلاحیت داوطلبان جمعاً سی روز خواهد بود.

تبصره ۳- داوطلبان رد صلاحیت شده در صورتی که نسبت به قانونی بودن یا صحت اسناد و مدارک مستند عدم صلاحیت خود و یا دلالت یا کفایت آنها اعتراض داشته باشند می‌توانند اعتراض خود را طی سه روز از تاریخ تحویل ابلاغیه به دیوان کشور تسلیم نمایند.

دیوان عالی کشور موظف است برای رسیدگی به اعتراضات داوطلبان شعبه یا شعب ویژه‌ای تشکیل دهد. هر شعبه مرکب از سه نفر قضات دیوان عالی که دارای بالاترین رتبه و گروه و سابقه قضایی هستند (یک نفر به عنوان رئیس و دو نفر به عنوان مستشار) تشکیل می‌گردد. شعب مذکور ظرف یک ماه از تاریخ وصول اعتراض به موضوع رسیدگی و رأی خود را که قطعی و لازم‌الاجراء است صادر و به وزارت کشور و شورای نگهبان ابلاغ می‌نماید. ملاک تصمیم در دادگاه‌های مذکور رأی اکثریت قضات شعبه می‌باشد.

تبصره ۴- شورای نگهبان بنا به تقاضای دادگاه مکلف است ظرف چهل و هشت ساعت نسبت به ارسال اطلاعات و مدارک مورد تقاضا اقدام نماید.

تبصره ۵- جلسات دادگاه با توجه به اصل یکصد و شصت و پنجم (۱۶۵) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران علنی بوده و داوطلب و وکیل وی می‌توانند در جلسات دادگاه حضور یافته و اظهار نظر نمایند.

تبصره ۶- در صورتی که در دیوان عالی کشور بیش از یک شعبه ویژه تشکیل گردد، ارجاع پرونده‌ها به آنها بر اساس قرعه خواهد بود.

تبصره ۷- در مورد داوطلبانی که ظرف یک ماه دادگاه رأی بر عدم صلاحیت آنان صادر ننماید، نظر هیئت اجرایی مَّتَبَع است.

نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۹۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:

- با توجه به اینکه مطابق ماده (۵۲) موضوع ماده (۲۱) مصوبه، تأیید نظر هیئت‌های نظارت حوزه انتخابیه و استان و هیئت مرکزی با شورای نگهبان است پس مهلت جداگانه‌ای برای اظهار نظر آنها پیش‌بینی نشده است و مجموعاً مهلت (۳۰) روز موضوع تبصره (۲) ماده مذکور برای رسیدگی و اظهار نظر شورای نگهبان نسبت به داوطلبان انتخابات سراسر کشور کفایت نمی‌کند و موجب اخلال در اعمال

←

منحصر به احراز عدم صلاحیت نموده است؛ لذا مغایر اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۲-۲- در این ماده [ماده (۵۲) مکرر موضوع ماده (۲۲)]^(۱) چون میزان رد

داوطلب نمایندگی را منحصر به احراز عدم صلاحیت نموده است؛ لذا از این جهت مغایر اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

→

نظارت است و از این جهت، تبصره مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

- ایراد جزء (ج) بند (۲۸) قبلی نسبت به تبصره‌های (۳)، (۴)، (۵)، (۶) و (۷) ماده (۵۲) موضوع ماده (۲۱) کماکان به قوت خود باقی است. مضافاً ظاهر تبصره (۳) ماده مذکور به این صورت است که دیوان عالی کشور مستقلاً شعبه یا شعب ویژه‌ای تشکیل دهد، در صورتی که این مورد از وظایف رئیس قوه قضائیه می‌باشد؛ لذا این تبصره از این جهت نیز مغایر بند (۱) اصل ۱۵۸ قانون اساسی شناخته شد. (در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. ماده ۲۲- ماده زیر به عنوان ماده (۵۲) مکرر به قانون مذکور الحاق می‌شود:

ماده ۵۲ مکرر- چنانچه در مورد داوطلب یا داوطلبانی که هیئت اجرایی نظر به عدم صلاحیت آنها نداده است، هیئت نظارت استان پس از کسب نظر هیئت مرکزی نظارت، عدم صلاحیت آنها را احراز نماید، نظر خود را با ذکر دلایل و مدارک و مستندات حداکثر ظرف مدت پنج روز از تاریخ وصول برای بررسی مجدد به هیئت اجرایی اعلام می‌نماید. هیئت اجرایی موظف است ظرف سه روز دلایل و مستندات هیئت نظارت را بررسی نماید و در صورت بقا بر نظر اولیه خود مراتب از طریق هیئت نظارت استان به شورای نگهبان اعلام خواهد شد. چنانچه شورای نگهبان پس از بررسی، نظر بر عدم صلاحیت داوطلب داشته باشد حداکثر ظرف پنج روز، موضوع با دلایل و مدارک و مستندات قانونی از طریق وزارت کشور به داوطلب ابلاغ می‌شود. داوطلبان رد صلاحیت شده موضوع این ماده و ماده (۵۲) این قانون در صورتی که نسبت به قانونی بودن یا صحت اسناد و مدارک مستند عدم صلاحیت خود و یا دلالت یا کفایت آنها اعتراض داشته باشند می‌توانند اعتراض خود را طی سه روز از تاریخ تحویل ابلاغیه به دیوان عالی کشور تسلیم نمایند. دیوان عالی کشور موظف است برای رسیدگی به اعتراضات داوطلبان شعبه یا شعب ویژه‌ای تشکیل دهد. هر شعبه مرکب از سه نفر قضات دیوان عالی که دارای بالاترین رتبه و گروه و سابقه قضایی هستند (یک نفر به عنوان رئیس و دو نفر به عنوان مستشار) تشکیل می‌گردد. شعب مذکور ظرف یک ماه از تاریخ وصول اعتراض به موضوع رسیدگی و رأی خود را که قطعی و لازم‌الاجرا است صادر و به وزارت کشور و شورای نگهبان ابلاغ می‌نمایند. ملاک تصمیم در دادگاه‌های مذکور رأی اکثریت قضات شعبه می‌باشد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده (۲۲) حذف شد.

۳-۱- نظر شماره ۸۲/۳۰/۶۳۰۶ مورخ ۱۳۸۲/۱۰/۱۸ شورای نگهبان در خصوص طرح تغییر حوزه انتخابیه داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی^(۱) مصوب ۱۳۸۲/۹/۳۰ مجلس شورای اسلامی:

۱-۳-۱- اطلاق «عدم نیاز به بررسی مجدد» مذکور در تبصره (۲) ماده واحده،^(۲) مستلزم تأیید صلاحیت داوطلبانی خواهد شد که مدارک جدیدی در حوزه انتخابیه جدید نسبت به عدم صلاحیت آنان به دست آمده است؛ از این جهت، مغایر اصول ۶۷ و ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۴-۱- نظر شماره ۸۲/۳۰/۶۴۵۴ مورخ ۱۳۸۲/۱۱/۵ شورای نگهبان در خصوص طرح الحاق دو تبصره به ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷، مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۵ مجلس شورای اسلامی:

۱-۴-۱- در مورد تبصره (۳)^(۳) ... با توجه به اینکه شرط طریق معتبر عرفی نیز

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح امکان تغییر حوزه انتخابیه داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی پس از ثبت نام» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. ماده واحده- از تاریخ تصویب این قانون به داوطلبان انتخابات مجلس شورای اسلامی که در موعد مقرر قانونی در یکی از حوزه‌های انتخابیه ثبت نام نموده‌اند و صلاحیت آنها تأیید شده است فقط برای یک بار در مرحله اول انتخابات هر دوره اجازه داده می‌شود تا پانزده روز قبل از روز اخذ رأی، حوزه انتخابیه خود را از طریق وزارت کشور یا حوزه‌ای که در آن ثبت نام نموده‌اند تغییر دهند.
تبصره ۱- ...

تبصره ۲- برای داوطلبان موضوع این قانون نیاز به ثبت نام مجدد و یا بررسی مجدد صلاحیت در حوزه انتخابیه جدید نمی‌باشد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۲/۱۰/۲۴ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

تبصره (۲) به شرح زیر اصلاح گردید:

تبصره ۲- داوطلبان موضوع این قانون نیاز به ثبت نام مجدد نداشته و به جز در مواردی که مدارک جدیدی در حوزه انتخابیه جدید به دست آمده است نیاز به بررسی مجدد صلاحیت آنها نمی‌باشد.

۳. ماده واحده- عبارات زیر به عنوان تبصره (۳) و (۴) به ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷ الحاق می‌گردد:

تبصره ۳- ضابطه وجود شرایط موضوع بندهای (۱)، (۳) و (۵) ماده فوق عرفی است و در صورتی که اظهار خود داوطلب برای هیئت اجرایی یا هیئت نظارت کافی تشخیص داده نشود، تأییدیه کتبی ده نفر از میان افراد زیر در حوزه انتخابیه داوطلب به عنوان تأیید عرفی تلقی و برای هیئت‌های اجرایی و مراجع

وثاقت است، معتبر دانستن تأیید کتبی ده نفر در صورتی که وثاقت همه آنان احراز نشده باشد، تجویز عمل به طریق غیرمعتبر عرفی است و اطلاق تجویز عمل به این تأییدیه چون مستلزم ورود اشخاص غیر امین و عادل به مجلس شورای اسلامی است؛ لذا از این جهت، خلاف شرع و مغایر اصول ۶۷ و ۹۹ قانون اساسی است.

۱-۴-۲- در صورتی که تأییدیه کتبی ده نفر موضوع تبصره مذکور [تبصره (۳)]^(۱) با طرق و ادله معتبر دیگر معارض باشد، معتبر دانستن این تأییدیه، خلاف شرع و مغایر اصول ۶۷ و ۹۹ قانون اساسی است.

۱-۴-۳- اطلاق معتبر دانستن تأییدیه ده نفر مذکور در مواردی که مرجع مسئول اجراء یا نظارت، علم به فقدان همه یا بعضی شرایط مذکور در داوطلب داشته باشد نیز همان ایراد بند (۳) فوق [= ایراد مذکور در بند ۱-۴-۲] را دارد.

۱-۴-۴- در مورد تبصره (۴) با توجه به قید کلمه «و قانونی» پس از کلمه «معتبر» در ذیل پاراگراف اول این تبصره، چون اطلاق آن مستلزم نفی اعتبار طرق معتبری است که در قانون ذکری از آن نشده است، لذا از این جهت، خلاف شرع و مغایر اصول ۶۷ و ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.^(۲)

→

نظارتی کافی و لازم‌الاتباع است:

۱- معتمدین موضوع صدر ماده (۳۲) قانون انتخابات مصوب ۱۳۷۸/۹/۷

۲- اعضای شورای شهر، بخش یا شورای شهرستان

۳- قضات شاغل

۴- ائمه جمعه یا روحانیون شناخته شده.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این طرح، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. جهت آگاهی از مفاد تبصره (۳)، بنگرید به پاورقی پیشین.

۲. ماده واحده - عبارات زیر به عنوان تبصره (۳) و (۴) به ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷ الحاق می‌گردد:

تبصره ۳- ...

تبصره ۴- صلاحیت نامزدهایی که در یکی از ادوار گذشته مجلس داوطلب بوده و تأیید شده‌اند، همچنان تأییدشده تلقی می‌گردد، مگر اینکه با اسناد و مدارک معتبر و قانونی فقدان آن احراز گردد.
مفاد این ماده برای انتخابات هفتمین دوره مجلس شورای اسلامی و ادوار پس از آن لازم‌الاجرا است.

←

۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران

۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان

۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی

۴-۱- نظر شماره ۴۲۳۷ مورخ ۱۳۶۰/۱۱/۸ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام نماینده مردم تهران نسبت به مسئولیت نمایندگان مجلس شورای اسلامی در تصمیم‌گیری راجع به امور اقتصادی، از جمله نسبت به تصمیمات اتخاذ شده در ستاد بسیج اقتصادی:

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۱/۶

محضر مبارک آیات عظام و حقوقدانان پرج، اعضاء محترم شورای نگهبان انقلاب اسلامی ایران

با تقدیم و ادای تحیت و سلام، احتراماً معروض می‌دارد: عطف به مرقومه شماره ۴۱۳۷ مورخ ۱۳۶۰/۱۰/۱۰ و اطلاع اینکه الی‌الکون هیچ‌گونه اقدامی از ناحیه دفتر ریاست جمهوری مبذول نگردیده، توجه آقایان را نسبت به مسئله‌ای که ذیلاً مطرح خواهد شد جلب و مستدعی است در صورتی که اینجانب در برداشت آن دچار انحراف و اشتباه ذهنی باشم با نظرات شورا آشنا و رفع ابهام گردد.

ستاد بسیج اقتصادی بر حسب یک تصویب‌نامه هیئت وزیران به طور موقت و در زمان جنگ، رتق و فتق و تصمیم‌گیری درباره امور اقتصادی به ویژه مواد اساسی و اولیه را عهده‌دار شده و هرگونه تصمیم را به اجراء می‌گذارد. آیا با در نظر گرفتن اینکه حقوق پس از فوت یک فرد و تأدیه آن به خانم وارث به مجلس ارجاع می‌شود

→

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این طرح، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

که رد یا تصویب شود چگونه این نوع تصمیمات که با سرنوشت چهل میلیون جمعیت از ابعاد مختلف بستگی دارد بدون اینکه در مجلس مطرح شود و شورای نگهبان نظارت نماید عمل گردیده و می‌گردد؛ در حالی که طرح‌هایی که در مجلس شورای اسلامی از زیر نظر دویست نفر نمایندگان که غالب آنها فقیه و عالم می‌باشند می‌گذرد باز دچار نواقصی است که با دستورات شرع مقدس اسلام مطابقت ندارد و به همین دلیل رد می‌شود.

مستدعی است از مجموعه نظرات شورای محترم به طور خلاصه این‌جانب را مستحضر فرمایید. مزید تشکر و امتنان خواهد بود. توفیق همگان را در راه پیشبرد مبانی انقلاب اسلامی ایران از خداوند متعال خواستارم.

با تقدیم احترام - سعید امانی

نماینده تهران

شماره: ۴۲۳۷

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۱/۸

برادر جناب حاج سعید آقا امانی

نماینده مجلس شورای اسلامی

نامه مورخ ۱۳۶۰/۱۱/۶ جناب‌عالی در شورای نگهبان مطرح شد. در پاسخ اشعار می‌شود: «جناب‌عالی نماینده مجلس شورای اسلامی هستید و شرعاً و به موجب سوگندی که یاد کرده‌اید موظفید در مقام نمایندگی مجلس طبق اصل ۸۸ قانون اساسی هرگونه توضیح و سؤالی را که لازم بدانید از وزیر مسئول بنمایید و طبق اصل ۸۴ قانون اساسی در برابر تمام ملت مسئولیت و حق دارید در همه مسائل داخلی و خارجی کشور اظهار نظر بنمایید و طبق اصل ۸۶ قانون اساسی در مقام ایفای وظایف نمایندگی در اظهار نظر و رأی کاملاً آزاد می‌باشید. بنابراین می‌توانید رابطه تصویب‌نامه هیئت وزیران را با اصل ۱۳۶^(۱) قانون اساسی از هیئت

۱. به نظر می‌رسد در اینجا منظور، «اصل ۱۳۸» بوده است که در متن نظر شورا، به اشتباه «اصل ۱۳۶» درج شده است.

دولت سؤال نمایند. بدیهی است اگر خارج از حدود این اصل باشد قانونی نیست و عمل به آن تخلف از قانون می باشد.»

والسلام

دبیر شورای نگهبان

لطف الله صافی

۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان

۱-۵- تذکر مورخ ۱۳۶۰/۴/۲۸ شورای نگهبان به وزارت کشور در خصوص لزوم توجه به صلاحیت نامزدهای نمایندگی مجلس:

تاریخ: ۱۳۶۰/۴/۲۸

وزارت کشور

در مورد صلاحیت نامزدهای نمایندگی مجلس شورای اسلامی، چون در ضمن آنها افرادی را مثل آقایان احسان طبری و نورالدین کیانوری که مشهور به داشتن عقاید مارکسیستی و ضد اسلامی می باشند اعلام کرده اند، لازم به تذکر است که این موضوع در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و بدین شرح اعلام نظر شد:

«آنچه از قانون اساسی مخصوصاً اصل ۶۷ در مورد سوگند به خداوند متعال و پاسداری از حریم اسلام و مفهوم اصل ۶۴ استفاده می شود، فقط کسانی صلاحیت نمایندگی مجلس شورای اسلامی را دارند که یا مسلمان و متعهد به مبانی اسلام و یا از اقلیت های مذکور در اصل ۶۴ باشند؛ بنابراین دستور دهید اسامی این گونه افراد را از لیست نامزدها حذف و به اطلاع عموم برسانند.»

دبیر شورای نگهبان

لطف الله صافی